

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > יום כיפור 004 תשובה, ולמעלה מן התשובה

יום כיפור 004 תשובה, ולמעלה מן התשובה

א) עשרת ימי תשובה, זמן תשובה לכל, עד היום העשירי, והעשירי יהיה קודש, קודש מכולם, עליון מכולם, השורש דשורש דתשובה. אבל בהכרח שכל דבר בשורשו, כולל דבר והיפוכו. וממילא יום הכפורים שהוא שורש של התשובה, כולל היפך התשובה. מכפר לשבים ולא לה שאינם שבים, כתוב כאן, שיום הכפורים הוא שורש גם לאינם שבים, לנקודה שאין בה תשובה.

ב) "שובו בנים שובבים חוץ מאחר שידע את כבודי ומרד בי", כמו שאומרת הגמרא בחגיגה. שובו בנים שובבים חוץ "מאחר", כל דבר שיש "בעולם", יש "בזמן". וכל דבר שיש בזמן, יש ב"נפש". ובנפש של כל אחד ואחד, יש את הבחינה שנקראת "אינם שבים" ונקראת חוץ "מאחר". שובו בנים שובבים חוץ "מאחר" שאין לו את הבחינה של תשובה.

ג) "מכפר לשבים, ומכפר לשאינם שבים" לפי שיטת "רבי", העומק של הדברים: שיום הכפורים יש בו שורש של למעלה מעולם - התשובה. מכפר לשאינם שבים כלומר, שהוא למעלה מנקודת התשובה. "מקוה ישראל הויה", שזה הבחינה של התשובה. מכפר לשאינם שבים, כתוב שיש גלוי יותר עמוק מעולם של תשובה, גלוי יותר עליון במציאות של התשובה. מצד התשובה, זה נקרא עשרת ימי תשובה, ויום הכפורים הוא עשירי, "יהיה קודש" של התשובה, הוא העליון מכלם, שורש של התשובה. אבל יום הכפורים יש בו בחינה שלא שייכת לתשעה הימים שקדמו לו, יש כאן בחינה שנקראת "אינם שבים". יש בחינה שנקראת "חוץ מאחר", ששם אין תשובה. ובאמת זה לא שייך לעשרת ימי תשובה, לא שייך לעולם התשובה.

ד) ביאור הדברים: "בכל יום בת-קול יוצאת יום יום מהר חורב ואומרת "שובו בנים שובבים". באופן כללי יש שני הרים בעולם. יש את הר "חורב", ויש את "הר המוריה". הר חורב (סיני) זה מלמעלה למטה, הר המוריה זה מלמטה למעלה. בהר סיני נתנה התורה, מעליונים - לתחתונים, מאידך הר המוריה העלו את יצחק, מתתאה - לעילא. סוד הבריאה, הוא סוד התנועה מעילא לתתאה, מתתאה לעילא, זה כל הצורה של הבריאה. ומצד התפיסא הזו, יש את המהלך שנקרא תשובה. תשובה כלומר, דבר שהיה "בשורשו", השתלשל מלעילא לתתאה, וצריך להשיב אותו בחזרה מתתאה לעילא. אולם כל זה, זה מצד התפיסא שהר המוריה והרי סיני (חורב) הם שני הרים נפרדים. ואז יש מהלך מלעילא לתתאה, הר סיני. ומתתא לעילא הר המוריה. ושני הדברים הללו הם נפרדים זה מזה. אבל מצד ההתכללות של הדברים, שהר המוריה נכלל בהר סיני נמצא שהדבר לא יורד מלמעלה למטה, כי בת אחת הוא גם עולה מלמטה למעלה, ממילא אין מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה.

ה) זה הסוד שלמעלה מהתשובה, ולמעלה מן התנועה. בעצם "סוד התשובה", הוא "סוד התנועה". כל דבר מתנועע, ההשבה שלו לשורש, נקרא תשובה. דבר שלא מתנועע, אלא הוא בבחינת "ואתה פה עמוד עמדי", אין לו תשובה. התשובה היא אותה בחינה שיש יציאה מן המקור, יש התפשטות, והחזרה של הדבר לקדמותו, היא גופא התשובה. אלא שהיציאה מן המקור יש בה כמה אופנים של התפשטות עד היכן היא הגיעה. אם זה ח"ו התפשטות לרע, זה תשובה מהעבירות. ואם זה התפשטות של חיות של קדושה, צריך להחזיר אותה למקור החיים, אליו יתברך. אבל סוף כל דבר יש כאן התפשטות ממנו יתברך וחזרה אליו. "הכל היה מן העפר ושב אל העפר", ההתפשטות מן השורש, והחזרה אל השורש. אבל מצד התפיסא

העליונה שיש את ההתכללות של שני ההרים, של החורב והר המוריה, יש כאן את התפיסא שהיא למעלה מהמתן-תורה. מתן-תורה כלומר שיש "נותן" ויש "מקבל", ולכך זה נקרא "מתן תורה", "קבלת התורה". יש עליון, ויש תחתון. יש כאן כביכול תנועה ממנו יתברך לנבראים שמקבלים אתה תורה.

ו) העומק של יום הכפורים שמתגלה בו הלוחות-השניות, "פסול לך", כתוב כאן שאין כאן בעצם ענין של "תנועה" אלא מהיכן שהלוחות יצאו, שם הם נשארו. זהו העומק הפנימי של יום הכפורים. יום הכפורים בשורשו, זה תשובה לחטא העגל. כי משה עלה ארבעים יום פעם שניה לקבל את התורה, וירד ביוה"כ. בעומק הפנימי, בלוחות שניות יש כאן גלוי יותר מהגלוי של המתן-תורה. לוחות ראשונים שנתנו בפרהסיה נשתברו, לוחות שניות נתנו בצינעה, לתת בצינעה הכוונה היא, שהמקבל והנותן נכללים זה בזה, ואין שום היכר כלפי חוץ שיש פרוד בין "המקבל" ל"נותן". במעמד הר סיני, בלוחות הראשונים, היה גלוי של נותן ושל מקבל. מה שאין כן בלוחות השניות, מתגלה כאן שמהיכן שהלוחות הגיעו שם הם נשארו. והנתינה בצינעה כלומר, שער הנון, שהוא בחינה של "יושב בסתר עליון", שלית מחשבה תפיסא ביה, המקבל נכלל בנקודה הלא מושגת, זה נקרא צינעה. מצד הלוחות הראשונות, היה השגה, היה אחיזה, האומות הרגישו, תפסו, אחזו. אולם מצד הלוחות השניות - שזה ניתן בצינעה, כלומר שאין בזה אחיזה, אין בזה תפיסא, וכביכול הכנסת ישראל נכללים בלית מחשבה תפיסא ביה. ומכיון שלית תפיסא בכנסת ישראל, ממילא זה צינעה, כי אף אחד לא תופס את זה. צינעה, זו מהות של צינעה שלא ניתנת לתפיסא. לא מרגישים שיש כאן משהו, לא יכולים לאחוז אותו, לא יכולים למשש אותו.

ז) זהו הסוד הפנימי שקיים ביום כפור שהוא למעלה מעשרת ימי תשובה, למעלה מבחינה של תשובה. מצד התפיסא הזו - אין מהלך של מתן-תורה וקבלת-תורה, אלא יש מהלך של התכללות של "המקבל" ל"נותן". כשאדם משיג את התורה מכך ההתכללות בו יתברך "שהוא וחוכמתו אחד", אז הוא משיג את התורה מצד ההתכללות בו יתברך, לא מצד שהוא מקבל תורה, אלא מצד שהוא מתכלל בו יתברך, וממילא הוא נכלל גם בחכמה שלו, "בתורתו". כלומר מצד התפיסא של הלוחות הראשונים, יש מהלך של נותן, ויש מהלך של מקבל, ולכך התורה היא במהלך של קבלת-התורה. מה שאין כן מצד הלוחות השניות, יש את ההתכללות של "המקבל" ל"נותן", שאין מציאות של נפרדות בין הנותן למקבל.

ח) "במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד". כלומר, המהלך של בעל תשובה שהוא מגיע לעולם שנקרא "עמידה", אי אפשר לזוז יותר, "יכולים לעמוד". צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, כי טבעו ללכת "מחיל אל חיל". "תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה, ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל. "בעל תשובה" כלומר, הוא למעלה מהתשובה, הוא הבעלים של התשובה, וכשהוא למעלה מהתשובה הוא מגיע למהלך של "אתה פה עמוד עמדי". אי אפשר לעבור את הלית מחשבה תפיסא ביה, זו נקודה שאדם נכלל בו יתברך. עיקר ההשגה של תלמידי חכמים, ההולכים מחיל אל חיל, גלוי, ועוד גלוי, ועוד גלוי, ואין גבול לגילויים הללו. אבל מצד האחיזה ב"לית מחשבה תפיסא ביה", אין לאיפה ללכת, "אתה פה עמוד עמדי". מקום שבעלי תשובה עומדים, שזה נמצא למעלה מהתשובה, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, כי הם הולכים - ילכו מחיל אל חיל. העומק שלמעלה מן התשובה, זה נקרא בעל תשובה, שהוא מגיע לעולם של עמידה.

ט) שובו בנים שובבים חוץ "מאחר". "אחר" הגיע - לאותה נקודה שאין בה תשובה, יש בה "עמידה". אלא שהוא תפס אותה ח"ו מצד הקליפה, כמו שאומרת הגמרא, שהוא לא יהנה בעולם הבא, אזי לפחות שיהנה בעולם הזה, הוא החליט שאין לו תנועה, למעלה אלא כולו העולם הזה. אבל באמת השורש שאין לו תנועה, הוא אותו השורש של, "אתה פה עמוד עמדי" כל דבר יש לו תנועה, שהוא רוצה לעלות לעליונים. "ואצל אחר" הנקודה הזו נותקה, ואמרו לו "שובו בנים שובבים חוץ מאחר" שאין לך תנועה. אמנם הוא תפס שיש לו רק את העולם הזה, אבל באמת העומק של זה: "ואתה פה עמוד עמדי", "אין עוד מלבדו". ומצד האין עוד מלבדו, לא שייך תנועה. שייך תנועה לנענע את כל חלקי הנפש לתפיסא של אין עוד מלבדו, אבל מה שנאחז, מה שנתפס באין עוד מלבדו, אין בו תנועה, אתה פה עמוד עמדי. "אתם שובו לכם לא הלכים" יש בחינה של שובו, בחינה של תשובה. אבל מאידך יש את התפיסא, של "ואתה פה עמוד עמדי", אין תשובה, אין תנועה.

י) "נון" (נ') שערי בינה נבראו בעולם חסר אחד, כמו כשכתב הרמב"ן שזה לא נברא, נון שערי תשובה שמקביל לשערי בינה. וכשם שהנון בבינה לא נברא, כן שער "הנון" שבתשובה לא נברא. לא נברא כלומר, שאין בו תנועה, אלא יש בו גלוי עצמי

"שאינ עוד מלבדו". אין לו לאן להתנועע, כי אין עוד מלבדו. שובו כלומר שיש שורש ויש התרחקות מהשורש, והתשובה היא ההחזרה לשורש, בטול ההתרחקות. אבל כאשר מוסגים "שאינ עוד מלבדו", לית אתר פנוי מניה, לא שייך להתרחק ממנו יתברך, אם לא שייך להתרחק אז גם לא שייך להתקרב. זה גלוי עצמי של "אתה פה עמוד עמוד עמוד" עמוד עמוד, כלומר לא שלא תלך, אלא שאי אפשר ללכת, שאינ לאיפא ללכת, אלא הכל מלא ממנו יתברך.

(יא) מה שאנחנו תופסים היום כתנועה ממקום למקום, זהו אותו יחס ששייך רחוק ממנו יתברך, וקרוב אליו יתברך. אלא שכאשר הדבר משתלשל לעולם העשיה, אנחנו תופסים את זה כקרוב, או כרחוק ממנו יתברך. אבל השורש של המושג תנועה, נובע מהקרוב אליו יתברך, והרחוק ממנו יתברך - וכאשר מבינים שאינ עוד מלבדו, לא שייך להתרחק, ולא שייך להתקרב, אין נקודה של תנועה. כאשר השורש של התנועה בטל, בודאי ההתפשטות התנועה בטילה, ואינ תנועה גם בעולם העשיה. "בעצם" כל דבר שמתנועע, הנקודה הפנימית שבו שמתנועעת, זה להתקרב אליו יתברך. אבל כאשר משיגים את הבחינה של אתה פה עמוד עמוד, אין נקודה של רחוק ממנו יתברך. לא שייך להתנועע אליו, להתנועע כלומר, כאן הוא לא נמצא, ושם הוא נמצא, כאן יש חסר ושם יש שלמות, והחסר מתנועע לשלם. אבל כאשר האדם משיג שאינ עוד מלבדו, ואינ מציאות של חסרון כלל, שם לא שייך להתנועע, אלה זה גלוי עצמי של אינ עוד מלבדו. ההכרה וחוסר ההכרה בזה, גופא תנועה. אבל כאשר מתגלה ההכרה בנפש, מכאן ואילך אינ תנועה. התנועה לשער הנון קיימת, אבל בשער הנון עצמו, שהוא לא נברא, אינ תנועה, "אתה פה עמוד עמוד".

(יב) יום הכפורים מכפר לשבים, ושאינם שבים. כלומר, יום הכפורים הוא שורש לשני דברים: הוא שורש לעשרת ימי תשובה, לשבים. ומצד התפיסה הזו, הוא העשירי יהיה קודש, המקור של התשובה, השורש של התשובה. אבל מאידך, מכפר לשאינם שבים, כלומר, הוא מגלה נקודה שיש כאן עצמיות של אינ עוד מלבדו. אינם שבים כלומר, שלא שייך בהם מהלך של תשובה. חוץ "מאחר" שלא נאמר בו "שובו בנים שובבים", שאינ בו נקודת תשובה, זהו גלוי עצמי של מציאותו יתברך שאינ עוד מלבדו.

(יג) "ימים יוצרו ולא אחד בהם", זה יוה"כ כאמרם ז"ל שזהו יומו של הקב"ה. זהו יום שמתגלה בו שהתפיסה היחידה היא, שאינ עוד מלבדו. ואם אינ עוד מלבדו, לא שייך מהלך של תשובה. תשובה קדמה לעולם. כלומר: היא היתה ההכנה למציאות של עולם שיחזור אליו יתברך. אבל מצד התפיסה היותר עליונה, שאינ עוד מלבדו, ואינ יחס למציאות שיהיה עולם, לא שייך תשובה. זו היא עצמיות של אינ עוד מלבדו, וזוהי התפיסה הפנימית יותר של עצם יום הכפורים, שעצם המציאות של הנבראים, דבקים בו יתברך, נכללים בו יתברך, אינ עוד מלבדו כפשוטו, וממילא אינ נקודה של תשובה.

(יד) ברור הדבר כפי שזכרנו בתחילה, שהן הגבול אמת, והן הבלתי בעל גבול אמת. וכשם "שאינם שבים" אמת, כן התשובה אמת. וההתדבקות בנקודה של אינם שבים, אינה ח"ו לבטל את המצוה של התשובה, חרטה, ודוי, קבלה לעתיד, כפי שמבואר ברמב"ם בהלכות תשובה. אלא צריך שיהיה התדבקות לשני הנקודות. גם דבקות לגבול, דבקות לתשובה, לכל גדרי התשובה, דבקות לתנועה ולחזרה אליו, (יש רחוק יש קרוב). אבל מאידך ביחידה שבנפש, שם יש את הנקודה של "אינם שבים".

תשובה ובושה שורש אחד להם. "חכמת אדם תאיר פניו". ומאידך, בושה, כמו שאומרת הגמרא, מתחלף מלבן לאודם. נקודת הבושה, היא אותה נקודה של התשובה. אבל כל זה, מצד החכמה. אבל מצד ה"ימותו ולא בחכמה", למעלה מהחיה, למעלה מהחכמה, מצד היחידה שבנפש, שם אינ בושה, שם אינ תשובה, אלא שם יש את עצמותו יתברך, שם יש התדבקות בו יתברך, התכללות בו יתברך.

(טז) זוהי העצמיות הפנימית של היום. סופו של יום, שהוא תפילת נעילה. אמר חז"ל שמנשה נסתמו לו כל שערי שמים, ננעלו לו שערי שמים, וחותר לו הקב"ה חתירה מתחת כסא הכבוד. מנשה זה "משה נון" (משה-נ), זהו אותה בחינה של נון, שמשה רבנו לא השיג. ומצד זה לעומת זה, מנשה הגיע ל"נון" של הקליפה, ולכך ננעלו ונסתתמו לו כל שערי שמים. וביאור החתירה שחתר לו הקב"ה מתחת כסא הכבוד, זו תפיסה שלמעלה מעולם הכבוד, כמו שכתוב "שידע את כבודי ומרד בי". זהו גלוי של "בעצמו", שהוא למעלה מהנקודה של "בכבודו". שם יש את הנקודה של חתר לו חתירה, זוהי אותה נקודה של למעלה

יז) זהו הסוד של נעילה. נעילה זה בחינה של "מנשה", שננעלים כל שערי שמים, אין שם תשובה. אם אין שם תשובה, לכאורה עיצמו של יום בעיקר "בתפילת נעילה", ואיך נאמר שאין בו תשובה? אולם היא גופא הסוד של יום כפור. כאשר ננעלים כל שערי שמים, ואין תשובה, מתגלה שאין עוד מלבדו, ולא צריך תשובה, שזוהי נקודה שלמעלה מן התשובה. היא אותה נקודה של אין עוד מלבדו כפשוטו, אין תנועה, אין תשובה, אין רחוק, אין קרוב, עצמיות של דבקות, התכללות בו יתברך. זהו הסוד של הנעילה. נעילה כלומר, "שהכל-נעול" "הכל חתום" אי אפשר להתנועע! כשאי אפשר להתנועע, אז מגלים את "אתה פה עמוד עמדי". עמוד עמדי, אי אפשר ללכת, אין צורך ללכת, זאת ההתכללות הגמורה בו יתברך. האחיזה העצמית הפנימית, התפיסא של אין עוד מלבדו, נועלת כל דבר, חוסמת כל דבר, ולא נותנת מקום להתנועע. כביכול הקב"ה ממלא את הכל, ואין מקום לזוז. בודאי שזה "משל". אבל העומק של הנקודה, תנועה היא יחסיות של "קרוב-ורחוק" מהבורא, וכאשר מבינים שאי אפשר להתרחק, וכן גם להתקרב, זהו סוד הנעילה.

יח) נהגו להזכיר ביום הכפורים את ה"ג מידות רחמים. יום הכפורים, שיש בו עניין של הסליחות, ולכך נהגו להרבות בימים אלה ב"ג מידות של רחמים. הו"ה הו"ה אל - וכו'. בעצם יש כאן שני תפיסות. שם הו"ה קודם שיחטא, ושם הו"ה לאחר שיחטא. חטא מלשון חסרון, כידוע בספרים. מי שיש לו חטאים, יש לו חסרון הנברא מצד עצמו, הוא חסר, הוא לא שלם. השלם היחיד, זה "הוא יתברך". אלא שכאשר החסר משתלשל בעשיה, הוא מתפרש כחטא, כטומאה של עבירה. אבל בעצם, גם באצילות כביכול יש חסר. מה החסר? אותה נקודה שהנברא הוא לא בורא, זה חסר. אלא שמבריא ומטה, לנברא עצמו יש התרחבות של החסר. אבל בעצם עצם כן שהנברא הוא נברא, הוא לא שלם בכל השלמות כמוהו יתברך, זהו גופא החסר.

יט) שם הו"ה קודם שיחטא, ושם הו"ה לאחר שיחטא, כלומר, קודם שיש חסר, ולאחר שיש חסר. קודם ולאחר, אין הכוונה יחס של זמן. אלא, קודם הכוונה, מצד תפיסא "שאיין חסר". ולאחר הכוונה, "שיש - חסר". נמצא שלי"ג מידות של רחמים, יש שתי בחינות. יש בחינה מצד הגבול, ומצד כך הכוונה שקודם שייחטא, כפשוטו, ולאחר שייחטא כפשוטו. אבל מצד הנקודה של התדבקות באין עוד מלבדו, שורש התשובה היא להכנס לעולם של "אינם-שבים", להכנס לעולם של הו"ה קודם שיחטא, קודם שיחטא כלומר, שאין חסר. כאשר אנחנו מבינים "אתה פה עמוד עמדי", זוהי ההתכללות הגמורה בו יתברך, אין צורך ללכת למקום אחר, ולא חסר כלום, ואי אפשר ללכת, זוהי בעצם הנקודה הפנימית ביותר של התשובה, וזהו הו"ה קודם שיחטא.

כ) בררנו שיש בחינה למעלה מן התשובה, מצינו שאדם הראשון חטא בחטא ולא עשה תשובה. אלא שלאחר שקין חטא, פגש באדם הראשון, שאל אותו אדה"ר מה נעשה בדיןך, אמר לו קין עשיתי תשובה ונתפסתי, א"ל אדה"ר לא ידעתי מה כוחה של תשובה. ואז אמר אדם הראשון, את "מזמור שיר ליום-השבת". עומק הדברים: אדם הראשון דיבק עצמו לאחר החטא, בנקודה שהיא למעלה מן התשובה. וקין חידש את הנקודה של התשובה. אלא שאדם הראשון צריך להתדבק בגבול, וגם בבלתי בעל גבול. ההתדבקות בגבול, הוא דבקות בתשובה כמו שגילה קין. אבל אדם הראשון לאחר שחטא עבודתו לעשות תשובה, הוא לדבוק בנקודה שאין בה תשובה.

כא) שם הו"ה קודם החטא, ולאחר החטא. אדם הראשון דבק גם לאחר החטא, כמו קודם החטא. גם לאחר החטא הוא דבק באותו עולם שאין בו תשובה, הוא דבק באותה נקודה פנימית שאפילו לאחר שחטא כביכול אין כאן חטא. שבת אותיות שבת. כלומר, להשיב את התו. זה בחינה של קין, שגילה את התשובה. משא"כ אדם הראשון אמר, "מזמור שיר ליום השבת". הרי יש את הנקודה של שבת שהיא שבת. ויש שבת מלשון שביטה, אין פעולה בעצם. אם אין פעולה, כלומר שאין תנועה. ואם אין תנועה, לא צריך תשובה. התפיסא של שבת שאנחנו תופסים היום, הוא ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי תשבות" יש תנועה. שבת היא סוף התנועה. אבל מצד הנקודה של "יום שכולו שבת", כלומר הכל שביטה. זהו החילוק בין שבת שלפני החטא לשבת שאחר החטא.

כב) אלמלא שמרו ישראל שני שבתות היו נגאלין". מה הכוונה? איזה שני שבתות? את השבת של הגבול, ואת השבת של הבלתי בעל גבול. שבת של הגבול, זוהי שבת של "השוב", שכל ערב שבת צריך לעשות תשובה, כמו שכתוב בספרים הקדושים. שבכל שבת העולמות חוזרים לשורשם. אבל כל זה מצד תפיסת שיש חטא, שיש תנועה, ולכך צריך להחזיר את הדבר לשורשו. אבל מצד התפיסה היותר עליונה, "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים", זוהי ההתדבקות באין עוד מלבדו.

זהו "סוד-הגאולה" כמו שבררנו, שסוד הגאולה שהגבול והבלתי בעל גבול נכללים. וזהו אילו שמרו בני ישראל שני-שבתות. אדם הראשון לאחר החטא, דבק בנקודה "שאינו בה גבול", ומאידך הוא דבק בנקודה של קין, שיש גבול, כאן יש כביכול שמרו ישראל שני שבתות. שביטה מעיקרה, "אין עוד מלבדו", אין חטא. ושביטה לאחר המעשה, שביטה לאחר החטא. ואת זה למד מקין. זאת הנקודה הפנימית לגלות את העולם שלמעלה מעולם התשובה. את העולם של "אין עוד מלבדו", שלא שייך בו תשובה, ולכלול עמו את עולם התשובה.

נמצא אם כן ששורש התקון, הוא לכלול את העולם של התשובה, בעולם שלמעלה מן התשובה, "והיו לאחדים בידך".

כד) התפיסה שיש תשובה נקרא שורש של "משיח בן יוסף". משיח בן יוסף, הוא זה שבא להניע בכל דבר ודבר את העולם לעשות תשובה, הוא מנסה לקרב את הגאולה. אולם כל זה מצד משיח בן יוסף. משא"כ מצד התפיסה של "משיח בן דוד", הוא בא לגלות את אותה נקודה שאין בה תשובה. "דוד הקים עולה של תשובה". מחד אמרו חז"ל, הכוונה "כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה. ומאידך אמרו שהוא הקים את עולה של תשובה. אם הוא לא חטא, מה שייך תשובה? זה גופא הסוד שהוא גילה את התשובה בפשוטו, לכאורה לא חידש דוד, יש קין, ואת זה למד ממנו "האדם-הראשון". אלא דוד המלך בא להוציא את הבכח של שבעים שנה של אדם הראשון, לגלות בעולם את הנקודה של התשובה של האדם הראשון, ולא את התשובה של קין שלמד אדם הראשון ממנו, אלא הוא בא לגלות את התשובה של האדם הראשון לפני שהוא למד מקין את התשובה. הוא בא לגלות את אותה נקודה ש"כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", את זה גופא הוא בא לגלות. הוא בא לגלות את כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", איך אפשר? הרי יש פסוקים מפורשים שדוד חטא? אלא הוא בא לגלות שהבעצם של החטא לא קיים, הבעצם של המציאות שאומרים שיש חטא אין כזו תפיסה. זה נקרא הקים עולה של תשובה, הוא מגלה את המציאות של למעלה מן התשובה אותה נקודה שהיא למעלה מן התשובה, היא עולה של התשובה. תשובה כפשוטו למדו מקין. אבל נקודה שלמעלה מן התשובה, להוציא אותה מהכח להפועל, זה היה הלמוד של דוד-המלך. וזה הבעצם של הגלוי של משיח בן דוד.

כה) נמצא אם כן, שכאשר יהיה את ההתכללות של משיח בן יוסף עם משיח בן דוד, תמצא ההתכללות של התשובה עם למעלה מן התשובה. וזהו בעצם הסוד הגמור של האין עוד מלבדו. יש תנועה ואין תנועה, יש תשובה ואין תשובה, כאן יש את ההתאחדות הפשוטה של אין עוד מלבדו. אילו נסבור שאין תשובה, מדוע לקח שות אלפי שנים לתקן את חטא אדה"ר? בהכרח שיש תשובה. אם יש תשובה, אז איך אפשר לחזור לקב"ה? כמו שאומרת הגמרא שאלו לחכמה וכו' והם לא סברו שיש תשובה. בעצם האפשרות לחזור לקב"ה, היא מצד התפיסה שאין בה חטא.

כו) כתוב בזוהר הקדוש, שמי שפגם בבריתו, פגם בתשובה. וביארו המקובלים, שיש תשובה בבניה, ויש תשובה בחכמה. אבל אפשר לברר עומק אחר בזה. יוסף, חטא בפגם - היסוד, בפגם - הברית, שעל הפגם בזה אמרו שאין לו תשובה. כאן מתגלה הסוד של התאחדות של משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. מצד התפיסה של יוסף, המהלך הוא תשובה. אבל התשובה אומרת שאין לזה תשובה, "כל הפוגם בבריתו אין לזה תשובה". אם אין לזה תשובה, מאי תשובה סגי שכתוב בזוה"ק שמהני לחטא? תשובה סגי, היא אותה נקודה, שאין בו תשובה. כי מצד האחיזה שיש תשובה, אז הפוגם בבריתו שנכנס בעולם הפרוד בעצם, אי אפשר להחזיר את הענפים לשורשם. אלא רק מצד התפיסה שמעולם לא היתה התפזרות, מצד הנקודה הזאת יש את התקון, תקון כלומר, גלוי שמעולם לא היה פרוד. וכאשר הבעצם של החטא של יוסף, היא אותה נקודה חטא שאין בו תקון, אז מתגלה "האחדים" של משיח בן יוסף ומשיח בן דוד.

כז) בעצם מעין החטא שחטא יוסף, חטא דוד המלך, חטא בת-שבע. ולא במקרה הוא, שהחטא שליוסף והחטא של דוד, הוא אותו חטא. אלא הכוונה, שיוסף כביכול תופס שהחטא חטא, וצריך לעשות תשובה, אולם אי אפשר לעשות תשובה. ודוד המלך בא לגלות: "כל האומר דוד המלך חטא אינו אלא טועה". שהחטא של יוסף לא חטא, אין חטא, אין חסרון, אלא יש

התכללות פשוטה בו יתברך. זה לא שני חטאים, אלא זה גלוי עצמי בחטא של יוסף, שבעצם אין עוד מלבדו, ואין כאן אפשרות של חטא.

כח) "וינס ויצא החוצה", כמו שכתוב ביוסף, זה גופא החטא. הויצא החוצה שכביכול יש חוץ, שהחוץ הוא כביכול כפשוטו, שובו בנים שובבים חוץ "מאחר", שיש תפיסה של חוץ. אולם באמת אין חוץ, אלא הכל אין עוד מלבדו. אם אין עוד מלבדו, ואין פנים ואין חוץ, לא פנים לא אחר, לא מעלה לא מטה. עצם התפיסה שיש "וינס", שיש לאן לברוח זה שורש החטא. אבל בעצם, "ממך אברח אליך", וכאשר מבינים את ממך אברח אליך, מבינים שלא צריכים לברוח, אלא נשארים במקום, "ואתה פה עמוד עמדי", אין מקום לחטא, אין תפיסה לחטא.

כט) הגדרת הדברים: מצד המ"ט שערי בינה יש חטא, ויש תשובה. מ"ט פנים טהור, מ"ט פנים טמא. וצריך להשיב את הטמא לטהור. אבל מצד שער הנו"ן, בעצם לא שייך חטא. מצד יוסף, שהוא חכמה, משיח בן יוסף, יש חטא, וצריך לעשות תשובה, אבל אי אפשר לעשות תשובה. ולכך אמרו "תשובה קדמה לעולם". כי מצד העולם אי אפשר לעשות תשובה, זה דבר שלמעלה מהנבראים. ו"קדמה לעולם", א"כ לא שייך להגיע לתשובה. אלא שייך לגלות שלא צריך תשובה, וזה הכוונה קדמה לעולם. קדמה לעולם הכוונה היא, שכמה שאדם ינסה להשיג את שלמות התשובה, הוא לא ישיג, כי את הקדמה לעולם, אי אפשר להשיג, ובתוך העולם התשובה חסרה, אז איך מגיעים לתשובה רק בהדבקות בקדמה לעולם. מצד הקדמה לעולם, לית מחשבה תפיסה ביה, ואז מבינים שלא שייך תשובה - כי אין חטא תשובה קדמה לעולם, שכאשר אדם הולך מחיל אל חיל בתשובה, והוא מגיע למ"ט, הוא מגלה שהמ"ט לא יכול לתקן את הכל. פגם הברית לא מתוקן. מה כן התשובה? תשובה שכתוב כאן, שיש כאן את המציאות שהיא קדמה לעולם, וצריך לדבק עצמו לקדמה לעולם, וזה גופא התשובה!!! אבל אין הכוונה לשוב, כפשוטו, אלא הדבקות בקדמה לעולם, שלא היה החטא, זו בעצם התשובה.

ל) זה יום אחד בשנה שבו מתגלה הנקודה שאין בה תשובה, "שאינם שבים" שמתגלה שגם "השבים" מצד זה עשרת ימי "תשובה", נכללים באינם שבים. העומק הפנימי הוא, אותה נקודה של "אין תשובה".

לא) "ויהי ערב" זה מעשיהם של רשעים, ויהי בקר - מעשיהם של צדיקים, יום אחד זהו יום הכפורים, כן כתוב במדרש בבראשית. עומק הדברים: שמצד הנפרדות, אנחנו תופסים ויהי ערב מעשיהם של רשעים, זהו הרע, זהו הנפרדות. ויהי בקר, אור, אנחנו תופסים מעשיהם של צדיקים. "יום אחד", כתוב כאן שהמעשים של הצדיקים לא מקרבים אותנו לבורא, והמעשים של הרשעים לא מרחיקים אותנו, אלא "ואתה פה עמוד עמדי", אין עוד מלבדו, כי אדם לא יכול להתרחק ממנו.

לב) עם זאת, אדם חייב לשמור את כל התורה כולה. שכשם שהבלתי בעל גבול אמת, כן הגבול אמת. ומצד הגבול יש קרוב ויש רחוק, אבל מצד "יום אחד", כמו שאומר רש"י ומביאים חז"ל, שלא כתוב יום ראשון, אלא יום אחד, שהקב"ה יחיד בעולמו הכוונה היא, אתה הוא עד שנברא העולם, ואתה הוא משנברא העולם גם כן, אין עוד מלבדו, ומצד היום אחד, אין דבר שיקרב את האדם לבורא, ואין דבר שירחיק את האדם מהבורא. היחידה היא העצם שנדבק בקב"ה, ולא שייך להפריד אותה. מחכמה ומטה ושייך קרוב ושייך רחוק, שייך העלאה הורדה, שייך זוג, שייך פנים בפנים, אחר באחר, כל הזיווגים שאפשר, אבל מצד היחידה שבנפש, היא נכללת בו יתברך. ואפילו רשע שברשעים שחטא להכעיס, את היחידה שבנפש אי אפשר להרחיק מהקב"ה, אי אפשר לכלותה, זה הקול הדומם שנמצא בנפש, שמדמם את כל חושי הנפש, ומשתיק אותם.

לג) ויכול האדם לשמוע את התפיסה האמיתית שאין עוד מלבדו כפשוטו. והקול הזה נשמע בכל עת, אלא שכאשר האדם לא נכנס לדבקות בבלתי בעל גבול, הוא לא שומע את הקול הזה. אבל כאשר האדם מפנה מחשבתו, שזה העניין של החמשה עינויים ביום הכיפורים, פנוי מכל שורשו של התפיסה של העולם, והוא מייחד את נפשו בחי החיים, הוא שומע איך שהיחידה שבנפש תופסת, מקשיבה, מאזינה, "אין עוד מלבדו". אין לזה בטו, אין לזה מילים, אבל זה עצם התפיסה של ההויה, עצם התפיסה מצד היחידה, היא אין עוד מלבדו. עד אשר בשעת הנעילה, מתגלה שהכל נעול, הכל חסום, אין שום תנועה, אי

אפשר להתנועע. אז דייקא מגלים את הקב"ה בעצם, ש"אין עוד מלבדו".

לד) שער הנו"ן נאמר עליו, "כל באיה לא ישובון", אין בו תשובה, אין בו תנועה, זוהי ההתאחדות בו יתברך. אין עוד מלבדו ממש, ממש ממש, זה מתגלה בנקודה שלמעלה מהתשובה. אלא שעבודת האדם להשיב את עצמו מעולם שיש בו תשובה, לעולם שאין בו תשובה. וכאשר הוא נכלל שם, הוא מגלה שאין עוד מלבדו ממש. זהו סוד הבריאה, שום דבר לא חוצץ מלפניו, שום דבר לא מבדיל ממנו יתברך. כאשר הנפש תופסת את זה, היא נכללת בו יתברך. "אשרי איש שלא ישכחך".

- [\[יום כיפור 1\]](#)

Featured Image Text:

תשובה, ולמעלה מן התשובה

Source: <https://bilvavi.net/shiur/תשובהולמעלהמןהתשובה-004-יוםכיפור>

Links

[1] <https://bilvavi.net/yomkippur>